

Filim 71

SinE
malteKin SEctiklerİ

Türk sinematek'i kitap köşesi

Sinematek üyelerine yeni bir kolaylık ve hizmet amacıyla bir kitap köşesi düzenlemiştir.

SINEMATEK KİTAP KÖŞESİNDEN ÜYELERİMİZ,

- Türk ve yabancı bütün sinema yayınlarını ve öbür yayınları % **10 İNDİRLİMLİ** olarak sağlayabilirler.
- **YENİ SINEMA** dergisinin gerçek bir sinema bilgisi kaynağı olan iki nefis cildini 50 şer liraya alabilirler.
- **YENİ SINEMA'nın**, **FILIM 70'in** eski sayılarını ve **İLK TÜRK SINEMA-CISI FUAT UZKINAY** incelemesini % **50 İNDİRLİMLİ** olarak edinebilirler.
- **İSTEDİKLERİ YERLİ VEYA YABANCI HER KİTABI** adını bildirerek en kısa zamanda sağlayabilirler.

Türk sinematek'i kitap köşesi

Kapaklar / Erkal Yavi

FILIM 71 / Türk Sinematek Derneği'nin yayın organı olarak ayda bir yayınlanır / Sahibi: Türk Sinematek Derneği adına Onat Kutlar / Yazı İşleri sorumlusu : Ömer Pekmez / Bu sayıyı hazırlayan : Jak Şalom / Dergide yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir, dergiyi bağlamaz / Yönetim Yeri : Türk Sinematek Derneği, Sıraselviler Caddesi, No. 65, Beyoğlu, İstanbul / Tel : 49 87 43 / P.K. 307 Beyoğlu / Dizgi ve Baskı : Fono Matbaası / Baskı tarihi : 17/7/1971

TEMMUZ GÖRÜNTÜLERİ

Yaz ayları, birçok ülkede sinema için ölü değil tam tersine canlı bir mevsimin aylarıdır. Şenlikler, son çevrilen filimlerin gösterileri birbirini izler. Yeni yılın sinema ürünlerinin genel hatları aşağı yukarı yaz aylarında ortaya çıkar. Ülkemizde ise, bu türden ciddi şenlikler zaten yapılmıyor. Öbür yandan sinema gösterileri de tıpkı öbür sanat dallarında olduğu gibi sıcak günlerde seyrekleşiyor, önemini yitiriyor. Oysa bütün okur-yazarlar bilirler : insan en çok uzun yaz günlerinde okur kitapları. Öğrenciler tatil aylarını sanat gereksinmelerini karşılayacak çalışmalarla değerlendirirler.

Türk Sinematek'i kuruluşundan bu yana hiç bir yaz mevsimini boş geçirmedir. Küçük, eski lokalinde gösteriler, seminerler, kurslar düzenledi. Ama bu çalışmalar Sinematek'in sayısı binleri bulan üyesinden pek azının izleyebildiği minyatür programlardı. Bu yıl, yaz aylarını da kışın temposunu hiç düşürmeden değerlendirdi, Sinematek programlarının aydın seyircinin gereksinmelerini ne ölçüde karşıladığını kesinlikle ortaya koydu. Gerçekten haziran ayının gösterileri ve Temmuz'un ilk yarısının filimleri zaman zaman salonun hıncahınç dolmasına yol açtı. Konferanslar neredeyse dolu bir salonda verildi. Sergilerimizi yüzlerce üyemiz izledi. Sinematek'in küçük kitap köşesi ve büfesi kış aylarından daha çok ilgi gördü. Kısaca yaz kesintisiz girerken duyduğumuz kuşkuluları bir anda sliip attık. Şimdi daha iyi görüyoruz : Yaz gösterilerinin özel bir önemi var.

Sinematek'in Temmuz programında üç dizil ve iki toplu gösteri yer alıyor : «**Büyük Klâsikler Dizisi**»nde üç Alman filmi (**Balmumundan İnsanlar Müzesi, Gölgeler, Kongre Eğleniyor**), «**Modern Klâsikler Dizisi**»nde **Gazap Üzümleri ve Serseri Aşıklar**, «**Önlü Oyuncuları Anma Dizisi**»nde **Buster Keaton ve Pola Negri'nin** başrollerini oynadıkları iki ayrı filim (**Aptallar Şehri, Mazurka**) gösterilecek.

İki aydan beri sürdürdüğümüz klâsik alman sineması gösterileri, sinema tarihinde çok önemli bir yerli bulunan ve modern fantastik sinemanın temellerini atan «**Dışavurumcu**» akımın önemli örneklerini sergiledi.

Gazap Üzümleri'nin ve **Godard'ın** ünlü yapıtı **Serseri Aşıklar'ın** önemi üzerinde durmayı gereksiz buluyoruz. **Keaton'a**, **Negriye**, filmlerini toplu olarak sunduğumuz **Delon'a** ve nihayet aramızdan bir süre önce ayrılan değerli sanatçı **Irgat'a** ayırdığımız gösteriler de Türk ya da dünya sinemasına katkıda bulunmuş sinema oyuncularını yeniden izlemek yönünden özel bir önem taşıyor. Temmuz ayı içinde 10 filmi bir arada sunduğumuz **Alain Delon**, iki yönden ilginç bir oyuncudur: Sanatçı yetenekleri hepimizin bildiği gibi üstün olan **Delon**, aynı zamanda **Antonioni**, **Visconti**, **Clément**, **Duvivier**, **Melville** gibi kişilikli yönetmenlerle çalışması ile de öbür oyuncularından ayrılır. Bu bakımdan bir «**Delon Filmi**» tıpkı kaliteli bir yönetmenin filmi gibi bir değer işaretidir.

Temmuz'un ikinci toplu gösterisi ise, geçen sinema mevsiminde ticari salonlarda gösterilen filmler arasından **Sinematek'te** gösterilmeye değer bulduklarımızın bir panoramasıdır. Genellikle az sayıda iyi film gösterilen sinemalarımızda yer alan bazı ilginç filmler, oynarken farkedilmediği için çoğu kez kaçırılır. Bir daha da bu filmleri (eğer özellikle peşlerinden koşmuyorsanız) bir başka salon'da ya da yazlık sinemada yakalayamazsınız. Oysa bu filmler arasında örneğin «**Buhranlı Günler**» gibi genç bir yönetmenin ilginç eseri, **Peckinpah'ın** küçük western başeseri **Vahşi Belde** ya da **Sautet'nin** güzel filmi **Hayat Bağları** bulunabilir. İşte bütün bunları düşünerek **Sinematek'in** Temmuz programında yılın ilginç filmlerini toplu olarak sunmayı yararlı bulduk.

Temmuz çalışmalarımız arasında bir söyleşi bir de sergi yer alıyor. Ünlü sinema yazarı **Tuncan Okan**, bu yılın **Cannes Film Şenliği'nde** edindiği izlenimleri anlatacak, sorulacak sorulara cevap verecek. Sergi ise değerli afiş sanatçımız **Mengü'nün** **Sinema ve Sinemaya uyarlanmış tiyatro afişlerine** ayırdı. Bu sergide sanatçının 1969-71 çalışmalarından 24 eser yer alıyor.

ALAIN DELON KIMDIR

Türk Sinemateki'nin «1960 kuşağı» oyuncularını dizisine Fransız sinemasının uçağı delikanlısı **Alain Delon**'la başlaması akla şu soruyu getirdi: Alaydan yetişme bir oyuncu olan **Delon**'un sinema dünyasındaki yeri nedir? Yalnızca şöreteli bir «jeune premier» mi? Yoksa aynı zamanda güçlü, yetenekli bir aktör mü? Herşeyden önce şu gerçekten yola çıkmakta yarar var: **Delon**'un bozuk bir aile düzeninden koparak, yalnız, itile kakıla, çevresine öfke ve başkaldırma hisleriyle dolu sürüvenil, savruk bir özel yaşamı olduğu bilinmektedir. Aktöris **Brigitte Auber**'in jgolosu iken yönetmen **Yves Allégret** ile tanışarak sinema dünyasına girince **Delon**'un yaşamı renklenmiş, eksiksiz bir burjuva olma yolunda her adımını atışta çatık kaşları gevşemiş, yüzü gülmüştür. **Delon**'un sinema oyunculuğunda şöreteli «jeune premier» haline geliş böyle başlamış; **Claude Autant-Lara**, **Henri Georges Clouzot** gibi tecrübeli yönetmenlerce «değersiz; beş para etmez» bulunduğu için **Allégret** kardeşler, **Pierre Gaspard-Hult**, **Michel Boisrond** gibi «iş filmi» çeviren yönetmenlerin elinde kalmış ve böylece piyasaya «çapkın, yakışıklı jeune» biçiminde lanse edilmiştir. (**Delon**, **Clouzot** ve **Autant-Lara**'yla bugüne dek çalışmamıştır.) **Michel Boisrond**'un «Üç Sevgili / *Falbles femmes*» ve **Pierre Gaspard-Hult**'nin «*Kristin / Christine*» (1958) adlı çok tutmuş filimlerle oyuncunun bu döneminin örnekleridir. Gerçekten de bu filimlerde **Delon**'da bulunablen ilk özellik «yakışıklı ve uçağı oluşundan başka birşey değildir. Fransız Yeni-Dağası'na paralel olarak çıkan «**Delon** hayranlığı» da aktörün bu özelliklerine dayanır. Tıpkı aynı yılların **Brigitte Bardot** olayında gözlemlendiği gibi...

1958'in yakışıklı «jeune»ü iki yıl sonra **Rocco ve Kardeşleri / Rocco e suoi fratelli** adlı filimde nasıl olup da usta işi bir oyun vermiştir acaba? Bunun tek yanıtı olabilir. O da **Delon**'un yeniden keşfedilmesi, çevherinin ortaya çıkarılması; ona gerçek kişiliğine, iç dünyasına, karakterine uygun bir rol verilmesidir. Bunu yapan da **Visconti** gibi büyük bir yönetmendir. **Alain Delon** «**Rocco**» da yalnızca boksör yapılı olmadığı için tipine ters düşer görünmüştür. Oysa **Visconti**,

Delon'un duygululuğunu, insancılığını, yaşam kavgasını ve gerçekleştirilmemiş sorumluluğunu (ağabeyini koruma; ailesine bakma) **Rocco**'nun yaşam kavgasında yalnızca bir gelir kapısı, bir basamaktır. «**Rocco ve Kardeşleri**» sinema dünyasına **Alain Delon** adlı bir hammadde kazandırmış sayılır. **Visconti** «**Leopar - Il Gattopardo**» da bu hammaddeyi aynı ustalıkla yine kulanmış, ona sınıfsal düzenine başkaldırıp **Garibaldi**'nin askerlerine katılan soylu ama gerçekçi bir «hayat adamı» rolü vermiştir...

Antonioni'nin «**Batan Güneş / L'eclisse**» inde ise **Delon** hızlı yaşayan bir borsa ajanı olarak koşturup durmakta ve kişiliğine uygun bir roide yeteneğini açıkça ortaya koymaktadır... **Delon**'un kişiliği «mücadeleci» dir... **Visconti** ve **Antonioni**'nin filimlerinde başarılıdır. Çünkü rolüne oturmuştur. Romantik jön rollerine çıktığı yıllarda sıradan ama tutulan bir oyuncudur. Çünkü keşfedilmemiştir. Ve **Delon**'u «iyi oyuncu **Delon**» yapanların İtalyan yönetmenleri oluşu da ilginç bir durumdur.

Delon «**Sarı Otomobil / The Yellow Rolls - Royce**» de bir hiçtir. 1965'de Hollywood'da çevirdiği iki filminden «**Doğru Yoldan Ayrılanlar / Once a thief**» dakki rolü Fransa'da çevirdiği «**Vurgun / Mélodie en sous-sol**» paralellindedir ve kişiliğine yatkındır. «**Herşey Aşk İçin / Texas across the river**» adlı western güldürüsünde ise kaybolup gitmiştir. Fransa'da **Clément**, **Duvivier** gibi «iş filmi» yapan yönetmenlerin filimlerinde kuktılaştan **Delon**, son yıllarda **Robert Enrico**'nun «**Macara Peşinde / Les Aventuriers**» ve **Jean-Pierre Melville**'in «**Kiralık Katil / Le samourai**» filimlerinde yine kişiliğine uygun kompozisyonlarla dikkat çekmiştir.

Bugün **Delon**'un sinema oyunculuğundan iyice «plştığı» söylenebilir. Fransız sinemacıları **Delon**'u biraz geç de olsa keşfedebilir, ona uygun roller vermektedirler. Son olarak **Joseph Losey**'in yeni filminde **Trock**'nin katilini canlandıracak olan **Delon**'un bu usta yönetmenin elinde nereye geleceği de izlenmeğe değer.

Sonuç olarak baştaki soruyu şöyle yanıtlamak mümkündür. **Alain Delon**, her rolün altından kalkabilen ender oyuncularından sayılır.

maz. İyl bir yönetime ve uygun role göre «başarılı» sonuç alinan bir hammadedir. Ve ne şanslıdır ki oyunculuk yaşamında büyük yönetmenlerin eline düşüp, snmeğe mahkm bir «star» olarak kalmamış, oyun gücünü de kabul ettirebilmiştir...

Nezih Coğ

BATAN GÜNES

L'ECLISSE. Yönetmen / Michelangelo Antonioni. Konu ve Senaryo / M. Antonioni, Tonino Guerra, Elio Bartolini, Ottiero, Ottleri. Görüntü Yönetmeni / Gianni di Venanzo. Dekor / Piero Poletto. Kurgu / Eraldo da Roma. Müzik / Giovanni Fusco. Yönetmen Yardımcısı / Franco Indovina, Gianni Arduini. Oynayanlar / Alain Delon, Monica Vitti, Francisco Rabal, Lilla Brigone, Rosanna Rory, Mirella Ricciardi, Louis Segnier. Yapım / Interope film - Cineriz - Paris Film Production. Yapım yeri ve yılı / İtalya 1962. Türkçe altyazılı.

«(Batan Güneş) kişi hikyesi değil, bir duygunun hikyesidir. Belki de varolmayan bir duygunun.»

Michelangelo Antonioni

«(Serüven) ve (Gece) ile başlayan lnn son bölümü. İyl karşılanmayan bu film öncekinden daha stn.»

George Sadoul

«Antonioni'nin ruhsal - deneyler sinemasile Resnais arasında bir bağlantı kurmamak imknsiz. şu var ki Resnais'nin filimlerinde olağanüstü bir sahne gösterisi var. (Batan Güneş) te hiç bir şey yok. Bu inançtan yoksun kötümserlik hiç kuşkusuz bir avuç estet kişilerl vuracak. Bu filmi ile Antonioni geesinin sınırina varmamıştır.»

Maurice Clanter

«Bu film (Kadınlar arasında) ile başlayan «duygu» dizisini tamamlamalı. Son filimlerde genişlettirilen konu gerçekten sonuçlandı mı? Buna inanmak imknsiz. Pek tabii ki, Antonioni'nin verdiği anlamda, «güneşin batışı» daha uzun süre devam edecektir. Oysa burada bir karşılık var: duyguların artık varolmadıkları ileri srldkn sonra karşı büyük bir güven duyuyor, Camus'nun dediği gibi yüzyılın aldatmacalarını inkr eden, sessizliğin içinde çalışan ve yaratan, öldürücü kuvvetlere karşı yeni bir gereğil inşa etmeğe

kararlı olan İnsanların varolduğunu inkr edemez. Belki onları da yoketmek mümkün, fakat değiştirmek imknsiz. Onlar da, hiç kuşkusuz, «duygu»lara sahiptirler. (Batan Güneş) in son bölümü her ne kadar duygunun inkrı gibi görünüyorsa da aslında gerçek bir iylmsellik saklıyor, Antonioni'nin beklediğinden çok daha canlı bir iylmsellik.»

John Francis Lane

Filimlerde müzik kullanma geleneğinin dalma karşısında oldum. Bence müzik, görüntünün etkisini kaybettirilr, uyuşturur. Görüntülerin bir operanımış gibi seslendirilmeleri hoşuma gitmez. Bunlar, sessizliğe yer vermemek ve sessiz yerleri müzik ile doldurmak için yapılan abalarlardır. Bu çabalar, sessiz filme kadar gider. O zamanlarda da piyano bu işi görüyor ve bir «atmosfer» yaratılmağa çalışıyordu. Bugüne değin bu alanda pek ileri gidilmedi. Ancak Aleksandr Nevski, müzikle görüntüyü başarıyla birleştirmesini bilmiştir. Filmde müzik ancak, tek başına bir anlatım aracı olmaktan çıkar ve bunun yerine genel anlatımın bir elemanı olmasını bilirse, kabul edilebilir. Bu da özellikle renkli filimlerde önemlidir.

M. Antonioni

Yalnızlığı sinama aracıyla yankıladığı kendine özgü bir tedirginlik sineması yapan Michelangelo Antonioni'ye göre, tarih ağları boyunca kişinin dünyadaki durumu ve yaşam üstüne düşündüklerinin kuşkusuz bugünkü en karmaşık ortamda gerçeğe yabancı ağdaş insanın yaşama karşı yeniden bir güçlenmesi, yalnızlığının, umutsuzluğunun gderilmesi; herşeyde korku bir yapmacılıkla sürdürülen yaşamın boşunalığı, anlamsızlığı içinde çözüm olarak sevginin en doyurgununun sışınağına, aşka bağlanmakla mümkündür ama bu da geçici bir are bile değildir. Bir lemenin son filmi olan L'Eclisse / Batan Güneş, gerçeğin aydınlığında insan gözlerinin kamaşmasıdır. iselliliğinin alabildiğine dışlaşarak evrensel gerçeği her filiminde usanmaksızın yansımasıdır Antonioni'nin yaptığı. L'Eclisse'in bütününde özgün, aydıncı bir beğendirme çabası açığa çıkar, teki Antonioni filimlerindeki gibi; çarpıcı çerçeveleme dşknlğ, acıkı bir kurgunun hızlandığı başarılı görüntüler, doğal dekorların kullanımı,

oyuncu yönetimi, biçimle özün kaynaşması, plastik biçim kaygısı vb. bütün öbür fillimlerinden daha yoğun olarak belirir L'Eclisse'de. Süregelenlerden bambaşka çağımızda boyuna aynı temayı yenilleyerek tekrarlaması büyüklüğünün kusuru kabul edilen Antonioni, Roma borsasının iki alıcıyla çekilmiş belgeci anlatımı dışında, kimilerince durgun, sıkıcı, anlaşılmaz diye yerlebilecek L'Eclisse'de çağdaş insanın vardığı yeri (bir kadının yaşamından bir bölümü) verir, sadece gösterir. Tutarlı bir çözüm getirmek iddiasında değildir, göstermekle yetinir Antonioni, çağın olumsuzluğunun sıradan bir tanığı olarak herhangi bir çıkar yol, kurtuluş falan öğütlemeyen betimler sadece. inemada Beckett'i akla getiren Antonioni, Beckett'in amansız kara alaycılığının tersine kendine özgü bir çeşit duyguculukla trajik olanı yansıtır. Beckett'in mutsuz Winnie'li Mutlu Günler'i benzeri mutsuz Vitoria'lı L'Eclisse, Antonioni'nin «bugünün yaşantıları içinde duyguların sunulması» diye nitelediği, aynı temanın çeşitlemelerinden oluşan L'Avventura, La Notte, L'Eclisse üçlemesinin kuşkusuz en iyi parçasıdır. L'Eclisse, çağını algılayan Antonioni'nin yaşantı ve deneyimlerinden bütünlenen karamsarlığının belirginli en son kerteye çıkararak çok anlamlı bir araştırı, sonuçsuz bir umutsuzluk konuşmasıdır. Giderek söylenebilir, Antonioni bütün fillimlerini L'Eclisse'i meydana getirmek için yapmıştır. Ama artık...

Sungu Çapan

ROCCO VE KARDEŞLERİ

ROCCO E I SUOI FRATELLI. Yönetmen / Luchino Visconti (Giovanni Testori'nin *Il Ponte della Ghisolfia* adlı eserinden esinlenerek.) Senaryo / SC. d'Amico, Vasco Pratolini ve L. Visconti. Uyarlama ve konuşmalar / S.C. d'Amico, Pasquale Festa Campanile, Massimo Franciosa, Enrico Mediolı ve L. Visconti. Dekor / Mario Garbuglia. Gysiller / Plero Tosi, Müzik / Nino Rota. Görüntü Yönetmeni / Giuseppe Rotunno. Kurgu / Mario Serandrei. Oynayanlar / Alain Delon (Rocco Parondi), Renato Salvatori (Simone), Annie Girardot (Nadia), Katina Paxinou (Rosaria, anne), Roger Hanin (Morini), Paolo Stoppa (Boks meneceri), Suzy Delair (Lulsa), Claudia Cardinale (Ginetta), Spiros Focas

(Vincenzo), Claudia Mori (Çamaşırhanedeki kız), Alessandra Panaro (Ciro'nun nişanlısı), Corrado Pani (Ivo), Max Cartier (Ciro), Rocco Vidolazzi (Luca). Yapım / Goffredo Lombardo (Titanus-Les Films Marceau). Yapım yılı ve yılı / İtalya 1960. Venedik Film Şenliği Jüri Özel Ödülü. Film türkçe altyazılıdır.

Güney İtalya'nın yoksulluklarından kurtulmak için, kalabalık bir alle Kuzey'de büyük bir endüstrl şehri olan Milano'ya göç eder. Anne Rosario (K. Paxinou), oğulları Rocco (A. Delon), Simon (R. Salvatori), Ciro (M. Cartier), ve küçük Luca (R. Vidolazzi) ile birlikte şehirde oturan büyük oğlu Vincenzo (S. Focas)'ya gider. Aynı gün Vincenzo, Ginetta (C. Cardinale) ile nişanlanmaktadır. Nişanda iki allenin gelenekçi davranışları çatışmalara sebep olur. Anne oğulları ile birlikte Vincenzo'dan ayrılır.

Alle eski bir apartmanın bodrum katına yerleşir. İşsizdirler. Günlük geçimlerini sokaklarda kar sürmekle sağlarlar. Ailenin kişileri büyük şehri tanımaya başlar. Şehir serüveni içinde, annenin, gücünü geleneklere bağlılıktan alan baskısı yavaş yavaş etkisini yitirir. Simon meslek olarak boksörlüğü seçer. Genç bir kadın olan Nadia (A. Girardot) ile tanışır ve aralarında tensel bir ilişki kurulur. Rocco bir temizleyici dükkânında iş bulur. Ciro fabrikada çalışmakta, bir yandan da gece kurslarına devam etmektedir. Alle bir apartman katına yerleşir.

Bir gün Simon, Rocco'nun çalıştığı yere pantolon ütülermeye gelir. Dükkân sahibi kadının mücevherlerini çalar. Aynı mücevherli bir akşam Nadia'nın üzerinde gören Rocco hırsızın kim olduğunu anlar. Simon sorumsuz davranışlarla yavaş yavaş çürümeye ve kaybolmaya başlamıştır.

Rocco asker olur. İznil bir gününde Nadia ile karşılaşır. Bir kahveye otururlar. Nadia, Simon'dan ayrıldığını, daha sonra da hapse girip çıktığını söyler. Rocco askerlik dönüşü boksörlüğe başlar. Nadia ile aralarında duygusal bir bağ kurulmuştur. Aralarındaki ilişkiyi öğrenen Simon, arkadaşlarıyla birlikte tuzak kurar ve kardeşinin gözü önünde Nadia'nın ırzına geçer. Rocco bu durum karşısında bile onu bağışlar. Ertesi gün Nadia'ya Simon'a dönmelerini söyler. Simon, Nadia ile bir-

likte sefih bir yaşamı sürdürmeye başlar. Rocco bokstan kazadığı paralarla onun borçlarını öder.

Nadla Simon'u terkeder. Kıskaçlıktan deliye dönen Simon, Nadia'yı bulur ve öldürür. Cınayetten sonra eve döner. Ciro onu polise teslim etmek isterse de Rocco, Ciro'yu engeller.

Filim, Ciro'nun fabrika önünde küçük kardeşi Luca'ya şu sözleri ile son bulur:

«Onu ele vermedim, ama ele verseydim de bir şey değişmiyecekti. Herşeyi berbat eden bir hasta Simon. Evimize kin ve düzensizlik ekti. Seni de mahvederdi o, oysa sen en gencimzisin, bizim tecrübelerimizden yararlanabilirsin ve aramızda en iyisi olabilirsin. Onun kötülüğü de Rocco'nun iyiliği kadar zararlı. Tuhaf geliyor sana değil mi? Ama öyle işte. Rocco bir ermiştir. Ama yaşadığımız dünyada insanların kurduğu toplumda onun gibi ermişlere yer yok. Onların acımaları sonunda çöküntülere sebep oluyor...»

«...Rocco'nun memleketine gideceğini hiç sanmıyorum. Hem orada değişik birşey mi bulacaksınız. Bizim orası da sonunda büyük bir şehir olacak. Oradaki insanlar da haklarını değerlendirmeyi ve başkalarına görevlerini hatırlatmayı öğrenecekler. Böyle bir dünya güzel olur mu olmaz mı bilmem. Ama tıpkı anlattığım gibi olacak. Biz de dünyanın parçalarıyız, kurallarını kabul etmek zorundayız.»

MACERA PEŞİNDE / LES AVENTURIERS.

Yönetmen / Robert Enrico. Konu / José Giovanni'nin romanından. Senaryo / José Giovanni, Robert Enrico, Pierre Pellegrin. Konuşmalar / José Giovanni, Pierre Pellegrin. Görüntü Yönetmeni / Jean Boffety. Oyuncular / Alain Delon (Manu), Lino Ventura (Roland), Joanna Shimkus (Laetitia), Serge Reggiani (Pilot) - Bir Fransız S.N.C., 1966 yapımı. Manu, Roland, Laetitia: Serüven tutkusu, değişim ihtiyacı ile hareket eden üç kişidir «**Macera Peşinde**» nin kahramanları. Değişik, oysa bir ortak noktaları olan kişiler. Yalnızca uzaklaşmak, yabancılaşmak, değişik bir yaşantı sürdürmek, hatta zengin olmak değil amaçları. Bir de çocukluk yıllarından kalma o salt, o pembe «maceraperest» lik var içlerinde.

Hülyalarına, en gizli ve aynı zamanda en açık

düşlerine bir renk katan, bir boyut veren sevilen tutkusu, ve de yaşadıkları dünyadan kopmak duygusu. Manu'nun elinden pilot belgesini alan, Laetitia'nin yapıtlarını benimsenmeyen, Roland'ın rayatını kaçıran bir dünya bu. Gerçi onun içinde de yaşanır, onsuz da yaşanır.

Paris kentinin kenar mahallelerinde tanışan, kaynaşan bu üçlü daha sonra Kongo sahillerinde daha da birleşerek, bir kat daha kaynaşacak. Engin deniz, doğal bir yaşam, batık bir hazine. Oysa hazinenin keşfi ile o, çocuk romanlarına özgü, kuşkusuz serüven havası bozulacak, kötü, daha kötü insanlar türeyecek, slâhlar konuşacak ve Laetitia'nın cesedi sulara gömülecek, okyanusun diplerine kadar, erişilmez bir özgürlük içinde. Manu ve Roland için düş kopmuştur. Zenginlik mutluluklarını yitirmişler, oysa arkadaşları devam ediyor, daha sağlam, daha dinç, Laetitia'nın ölümü onları bir kat daha bağlıyor.

Sonra bir çocuk çıkıyor ortaya, Laetitia'nin yeğeni, Laetitia gibi sarışın, çilli, sevimli ve Roland yeni bir amaç buluyor: çocuk ve Laetitia'nın düşlerinde kalmış denizin ortasında bir kale. İki arkadaş ayrılmış gibi oluyorlar, bir süre için. Oysa kötü insanlar peşlerinde. Ve sonunda iki arkadaş birleşecek, dövülecek, kötü insanları sevecek ve Roland denizin ortasındaki kalesinde, düşleriyle yalnız kalacak. İçli, duygulu, düşlere, çılgın hülyalara yakın bir serüven havasını getiren buruk bir film oluyor böylece **Robert Enrico**'nun bu «Macera Peşinde» sl. Bir macera, bir aşk, bir dostluk filmi. İkinci bizi bağlantısız gibi görünen olayların ardında sürüklüyor: Manu ve Arc de Triomphe, Roland ve motoru, Laetitia ve soyut heykelleri, Manu ile alay eden snoblar, Roland'nun başarısız keşfi. Laetitia'nın şatafatlı ve verimsiz sergisi. Sonra olaylar, kişiler ağır ağır toparlanıyor, birleşiyor, etkili olmaya başlıyor. İki arkadaş arasında kalmış Laetitia kaybolan umutların, gelip geçmiş hülyaların, gerçekleşmiyen düşlerin bir simgesi oluyor. İkili üçlük oluyor.

Enrico, José Giovanni'nin bir kez daha «erkek dostluğu» nu anlatan bir romanı üzerinde - ve **Giovanni**'nin desteği ile - benzeri az rastlanan salt, duygulu, «erkekçe» bir hikâyeyi anlatıyor, bazan büyüleyici bir şekilde

(Laetitia'nin cenaze töreni), bazen çarpıcı (Manu'nun ölümü). Her zaman ölçülü, her zaman içli bir biçimle, görüntülerle, çocukluk yıllarının macera tutkusunun, gençlik yıllarının mutlu aşk döşerlinin havasını kaybetmeden, unutmadan.

Giovanni Scognamillo
(Yeni Sinema 15)

ŞEYTAN RUHLU KADIN.

DIABOLIQUEMENT VOTRE. Yönetmen / Julien Duvivier. Senaryo / Louis Thomas'ın romanından uyarlayan / Julien Duvivier. Konuşmalar / Paul Gegauff. Görüntü Yönetmeni / Henri Decae. Oynayanlar / Alain Delon, Senta Berger, Sergio Fantoni, Claude Pieplu, Peter Mosbacher, Albert Augier. Yapım / Lira Films, Copernic, Comacico (Paris), Eichberg (Münih), Igor Film (Roma). Yapım Yönetmeni / Ralph Baum. Yapım yeri ve yılı / Fransa - Federal Almanya, İtalya, 1967. Türkçe altyazılı.

Georges Campo, bir trafik kazası sonunda belleğini kaybetmiştir. Karısı Christiane, uşağı Klem ve Saygon'dan kendileriyle birlikte gelen aile dostları Doktor Launay, Georges Campo'ya bakmaktadırlar.

Georges'un bilinçaltında yavaş yavaş bazı anılar belirmektedir. Bunlar arasında özellikle Pierre Lagrange adı onu rahatsız etmektedir. ... Doktor'un, Klem'in ve karısı Christiane'in ihtimamı devam eder. Güzel karısı, Georges'a karşı çok iyi davranmakta, ama «sağlık nedenleri» dolayısıyla onunla sevgisizliğine izin vermemektedir.

Bu arada Georges'a sürekli olarak, iyileşmesi için haplar verilmektedir. Georges bir ara bilincinin uyandığı bir anda kaçmayı düşünür, ama telefon bağlantısı kesiktir ve bahçe kapısını azgın bir köpek beklemektedir.

Georges bir gün bahçede gömülmüş bir ceset keşfeder. Gece yatarken de hapları almadığı halde almış gibi gösterir. Bir süre sonra onun uyuduğunu sanan Christiane, yastığının altına bir ses alma makinesi koyar. Georges, kalkarak Christiane'in odasına gider. Genç kadın herşeyi itiraf eder. Ve sevişirler. Gerçek şudur; Georges'un asıl adı gerçekten Pierre Lagrange'dır. Doktor Frederic Launay, öldürdüğü asil Georges Campo'nun cesedidir bahçede bulunan. Frederic, Christiane'nin mirasa konmasını sağlamak ve onunla birlik-

te yaşayabilmek için Campo'nun cesedinin yerine «öldürüldüğü belli olmayan bir başka ceset» koymak istemektedir. Bu iş için de Pierre'i seçmişlerdir. Ama bu iş için düzenledikleri araba kazasında Pierre ölmez. Bu kez, Pierre'in hafızasını kaybedişinden yararlanarak onu, kendisinin Georges Campo olduğuna inandırmak isterler. İstedikleri sonucu elde ettikten sonra da Pierre'i temizleyeceklerdir.

Ama oyun ortaya çıkmıştır. Pierre, ertesi sabah Frederic'e bir gece önce Christiane'la aralarında geçenleri anlatır. Frederic, kadının üstüne yürür, vurmak ister. Ama Klem araya girerek Frederic'i öldürür.

Bu kez Christiane, Pierre'e, Klem'in kendisine taptığını ve âşığı olduğunu söyleyerek, genç adamı öldürmek ister. Ama Pierre bu tehdide aldırılmak ve Klem'e de geceki sevgisizliğini anlatır. Bu kez genç kadın Klem'i öldürür. Tabancayı da Frederic'in eline sıkıştırır. Pierre, bu durumda Georges Campo olduğunu kabul ederse, polisleri Klem'le Frederic'in birbirlerini öldürdükü söyleyecek ve genç adamla kadın birlikte yaşayabileceklerdir. Polisler gelir ve Pierre konuşur: «Benim adım Georges Campo...»

FİLİM HAKKINDA

Julien Duvivier'nin yeniden yönetmenliğe dönüşü, Fransız sinemasının büyük ustalarından birinin dönüşü oldu. «**La Bandera**»nın, «**La Belle Equipe**»in, «**Pépé-le-Moko**»nun ve «**Carnet de Bal**»in yönetmeni, uzun zaman-dan beri kişiliğini rahatça ortaya koyabileceği bir senaryo bekliyordu. **L.-C. Thomas**'ın polisiye romanı ona bu olanağı sağladı.

Ancak **Duvivier** ne dopedüz bir polisiye entrika'ya, ne de bütün dünya yönetmenlerinin başlarının belası olan o saçma casusluk numaralarına kapılacak yönetmen değildir. Şeytan Ruhlu Kadın, tıpkı **Pépé-Le-Moko**'da olduğu gibi bir karakter incelemesidir.

«**Duvivier**'nin dünyaya bakışı» diyor Delon, «oyunsuzdur.» Bir görenekler ressamıdır **Duvivier** ve herşeyi olduğu gibi gösterir.

Delon ve **Senta Berger**'i oynatarak **Duvivier**, iki gerçek kişiliği ortaya çıkarmaktadır. Bu iki oyuncu iki içgüdü'yü, iki karakter'i, iki orijinal kabiliyeti temsil ederler çünkü.

H. R. (Cinémond)

LEOPAR

IL GATTOPARDO. Yönetmen / Luchino Visconti. Senaryo / Giuseppe Tomasi di Lampedusa'nın aynı adlı romanından. Uyarılma ve konuşmalar / S. C. d'Amico, Pasquale Festa Campanile, Massimo Franciosa, Enrico Medioli ve L. Visconti. Dekor / Marlo Bugliola. Gysiller / Piero Tosl. Müzik / Nino Rota. Görüntü Yönetmeni / Giuseppe Rotunno (Technicolor-Technirama. Kurgu / Marlo Serandrei. Oynayanlar / Burt Lancaster (Salina Prensi), Alain Delon (Tancredi Falconeri), Claudia Cardinale (Angelica), Paolo Stoppa (Don Calogero Sedara), Rina Morelli (Prenses Salina), Romolo Valli (Peder Pirrone), Leslie French (Chvallis), Ivo Garrani (Albay Pallavicino), Serge Reggiani (Don Cicco Tumeo), Lucilla Morlacchi (Concetta), Marlo Girotti (Vikont Clvirlaghi). Yapım / Giuffredo Lombardi (Titanus). Yapım yeri ve yılı / İtalya 1963. Türkçe altyazılı.

Çiğ güneşin ve yırtık borazanların parçaladığı Sicilya göğünün uyuklayan, gölgeli ve daracık kapısından, «Il Gattopardo» için baştan aşağı onarılan Donnafugata Kilsesine girdiğinizde, duvarlara, organ tozlu seslerini yüzlerce yıldır dinleyen ölü emiş heykelleri gibi yaslanmış bir sıra donuk yüz göreceksiniz. Yanaklarından fişkıran yeşelleri, kocaman kafası, iri elleri ve hem güçlü hem düşünceli bakışlarıyla Salina Prensi Don Fabrizio; yüreğinin daracık sorularını küçük ve sevimsiz yüzünde saklamaya çalışan Prenses Maria Stella; Garibaldi baldırıçıplaklarıyla omuz omuz ve geleceğin ünü, zenginlikleri, egemenliği için savaşırcın yaralanan yüzündeki alaycı ve bencil anlatımı bir kara bantla kapamış ayartıcı yeğen Tancredi Falconeri; evcil kuşlar gibi sarayların kafesinde sıçrayıp durmaktan yorgun ve utangaç kızları Prens Fabrizio'nun: Carolina, Concetta, Caterina; güzel gysillerinin kuyruklarını gururlu penguenler gibi savurarak dolaşan büyük oğullar: Paolo ve Francesco Paolo; sonra küçük çocuklar, mürebbiyeler ve öbürleri... Ölümlün sessiz küllerile örtülen bu yüzler, Palermo saraylarına inen akşamla birlikte sonsuz renkli ama ömürsüz bir çiçek gibi son kez açılacaklar ve tanyeri ağırırken artık sonsuza kadar kapanacaklardır. Ağır ağır

ölür sınıflar.

«Leopar»da ölmekte olan Prens Fabrizio di Salina değildir. Risorgimento'nun kanlı, dizgi yanlışlarıyla dolu sayfalarına, Limoges porselelerinden yapılmış ve üzerine altın yaldızlarla leopar, kaplan armaları işlenmiş zarif tabutlara gömülen soylular sınıfıdır. Ve her ölüm gibi geriye çevrilmesi imkânsız bir süreçtir bu. Bu ağır, anlamlı ve karışık ölümü kavrayabilmek için tarih okumak yeterli değil. Arkadan gelen kentsoyluların, aç ve kurnaz çekirgeler gibi bütün renklerini, yapraklarını, canlı tenini kemirip yalnızca kuru iskeletini bıraktıkları bu çağı yaşantı katına ulaştırabilecek gücü olmalı sanatçının.

Roman'dan bir Sabah'ı anımsıyorum. Prens, karısı ve çocuklarıyla kahvaltı masasındadır. Romanın yazarı Kont Giuseppe Tomasi di Lampedusa bu kahvaltıyı uzun çocukluk yıllarının binlerce sabahından birini yeniden yaşıyormuş gibi canlı, eksiksiz anlatır: çayın kokusunu, armalarla süslü porselen fincanları, ağır perdelerden süzülen gün ışığını, Prensin, tırnaklarını gizlemiş kocaman leopar patileriyle sofa halkına takılışını.

Sonra filminden bir ikindi. Donnafugata sarayının konuklar köşkü'nde, terk edilmiş, tozlu ve aydınlık salonlardan, biri. Magrip menekşesi renginde açık mor gysilleriyle Tunusu Claudia Cardinale'nin (yani Angelica) tenine vuran sarı ikindi güneşi sarayın derin avlusuna gölgeler bırakıyor. İki sevgili, bir an eğilip avluya bakarlar. Kumrular ve elinde çantasıyla geçer, kıralın temsilcisi Aymon Chevalley. Bu bir an'dır. Günün uzun yayını ufak çevrıntilerle kuran binlerce küçük an'dan biri.

Yaşantının dolgun kanı vurmadıkça görüntülerde, uzaklık bu tür işe yaramaz olur. Sabahın ve akşamüstünün karmaşık diyalektiklidir Leopar. Madrigal'in yerini «fugue» almıştır. Doğan güneşle ölen gün kovalar durur birbirini. Kimi zaman öylesine karışır ki yaşayan'la ölen, sabaha karşı'nın sokakları bir akşam alacakaranlığı gibi buruşur, koyulaşır. Canlı sabah duası, hemen ardından bahçeye genç bir ölü getirir. İkinci'nin solan duvarların arkasında doğmakta olan bir sınıfın töreleri bellir. Uzun bir zincirlemedir Leopar. Salina prensi'nin ve çevresinin görüntüsüzce

sigortalarınızın
doğru
ve

TAM

olması
için

TAM *Sigorta*

ölen yüzü üstüne Tancredi'nin yeni apoletleri ve Don Calogero'nun kötü traş edilmiş yanakları blner.

Lampedusa'nın romanı, okuyanlarda Proust'la Stendhal karışımı bir izlenim bırakır. Balo'nun kişileri, Swann'ın Odette'li görmek için sık sık fırsatlar yaratıp katıldığı kabul törenlerini, danslı toplantıları hatırlatır. Stendhal'in aydınlık havası, İtalya öykülerinde alttan alta sürüp giden sıcaklık romanı da sarar. Film, romandaki bireysel evrene, **Lampedusa'nın** deyimleyle «O yıllarda Almanya'da toplum ve ekonomi üzerine garip düşünceler ileri süren sakalı Yahudi»nin sert, eleştirel ve toplumu yönetimini sokar. Ama romanı anlatım yitirmez. Yapı dramatik olmaktan çok «anlatıcı»dır.

Ve büyük bir fresk'tir **Leopar**. Palermo sokaklarının bayraklar, barut dumanları, ağlayan kadınlarla dolu sonsuz yıkıntıları önünde düşünen bir insanı çizer: «Nedir değişen?» Karşılık, sanırım bir başka tablo'dadır. Gittikçe yozlaşan ve renklerini yitiren balo'da, çiş kapları ve terli yüzlerle dolu bir salonun yanbaşında, bir duvarı çok uzaklara düşünenin belirsiz yargılarına götüren Greuze'nün tablosu: «Doğru'nun ölümü». Değişen prens'in ve onun katının durumudur. Filmin her görüntüsü bu tarlı süreci, unutulmaz renklerle anlatır bize.

İncellikle yazılmıştır bu tarih. Sabah gün doğarken, göğün lüclüvret atlası külrengi bir beze dönüşünce, uzaklardan silâh sesleri duyulur. Bir an döner bakar yorgun prens. Onun sezdiği, bizim bildiğimizdir. Kavgaya sürüyor, sürececek. Değişen bir şey yok çünkü herşey değişiyor.

Onat Kullar

Yıl 1860. Garibaldi ordusu, Sicilya'ya çıkarak Palermo'yu ele geçirmiştir. Prens Salina tarafız kalmayı tercih etmiştir. Buna karşılık yeğeni Tancredi kurtarıcılarının safına geçmiştir. Çok geçmeden allenin tümü Prens'in malikânesi Donnafugata'nın yolunu tutacaktır. Tancredi bu arada Belediye başkanı Don Calogero'nun güzel kızı Angelica ile tanışmıştır. Bir süre sonra da, dayısının kızı Concetta'dan uzaklaşacaktır. Prens, cumhuriyetçi ihtilâlcilerin muhalefetine rağmen, Bourbon'ların devrilmesinden sonra İtalya'nın başına ge-

çen yeni krallık hanedanının kendisine yaptığı avansları reddetmekte, buna karşılık yeğeninin tasarılarını desteklemektedir. Şahane bir gece şöleninde, ölümün yaklaştığını hisseden prens, acı ve bunalım içinde, aynı zamanda kendi sonu da olan bir evrenin yıkılmasını müşahade eder.

KIRALIK KATIL

LE SAMOURAI. Yönetmen / Jean-Pierre Melville. Senaryo / Goan Mc Leod'un «The Ronin» adlı romanından uyarlayan / Jean-Pierre Melville. Konuşmalar / Jean-Pierre Melville. Görüntü Yönetmeni / Henri Decae. Yönetmen Yardımcısı / Georges Pellegrin. Alıcı Yönetmeni / Jean Charvelin. Müzik / François de Roubaix. Dekorlar / François de Lamothe. Kurgu / Yolande Madrette. Oynayanlar / Alain Delon, Nathalie Delon, Cathy Rozier, Michel Bolstrond, François Périer, Jean-Pierre Rosier. Yapı / Filmel - Fida Cinematografica. Yapım Yönetmeni / Georges Casati. Yapım yeri ve yılı / Fransa 1967. Türkçe altyazılı.

Jef Costello metodlu ve soğukkanlı bir katildir. Bir cinayet için harekete geçmeden önce işleri organize eder ve patronunu öldürmek üzere gideceği gece kulübündeki cinayetten kendisini temiz çıkarmak için Jane'in yardımını ister ve plânlar.

Bir kedî gibi vestiyerdeki kızın gözüne görünmeden içerli süzülür, orkestranın arkasındaki küçük kapıya ulaşır. Pryanist kız güzeldir. Ama orada vakti kaybetmez ve üzerinde «ÖZEL» yazılı bir kapıyı iter. Adam bürosundadır. Jeff ateş eder ve aynı yoldan geri döner. Pryanist kız görüntüyü duymuştur. Onu görür ama bakışlarından örkerek hiç bir şey söylemez. Salonun görüntüsünden dolayı başka kimse olup bitenleri farketmemiştir.

Jane'in evine gider. Sonra birinin evden çıkmasını bekler. Böylece ona kendisini gösterecek ve ileride suçsuzluğunu ortaya çıkaracak delilli elde edecekler. Herşey istediği biçimde olur.

Polis onu, önceden plânladığı gibi, bir otel odasında yakalar. Gece kulübünün personeli onunla yüzleştirilir. Pryanist kız uzun uzun yüzüne bakar ve onu tanımadığını söyler. Polis Jef'i serbest bırakır. İvry köprüsünde müşterisinden parayı alacaktır. Ama adam Jef'i öldürmeye kalkar. Jef kendini kurtarır ama

yaralanmıştır. Bu durumda artık hem polis hem de müşterileri Jef'in karşısındadır.

Yeniden gece kulübüne döner. Piyanist kızı görecek ve tanımadığı, kendisini öldürtmek isteyen müşterisini öğrenmeye çalışacaktır. Düşmanını evine girerken tanır. Bir adam, hem önceki «iş»ten alacağı iki milyonu, hem de bir başka «iş» için iki milyonu vaad etmektedir. Bu elçinin yardımıyla Jef, çete'nin başını öğrenir. Ve Olivier Rey ile kozunu paylaşır.

Ama etrafındaki çember gittikçe daralmaktadır. Mutlaka öldürülecektir. Bunu sezer ve hiç olmazsa ölümünün zamanını ve tarzını kendisi seçmeye karar verir. Gece Kulübüne döner. Piyanist kadına doğrultur tabancasını. Aynı anda salonda bir patlama işittir. Jef devrilir. Ve polis elindeki tabancanın boş olduğunu görür.

FILİM HAKKINDA

«Bir Samuray'inkinden daha derin bir yalnızlığı kimse düşünemez.

Olsa olsa baltta girmeyen ormanların kapları yalnızdır bir Samuray kadar...belki.»

«Bushido»

Samuray'lar Kitabı'ndan alınan bu cümle filmi bütün özünü verir: Kaplanın yalnızlığı üstüne bir Irdeleme.

ŞEYTANIN KURBANLARI

HISTOIRES EXTRAORDINAIRES. I. WILLIAM WILSON. Yönetmen / Louis Malle. Senaryo / Edgar Allen Poe'nun öykülerinden uyarılan / Louis Malle. Konuşmalar / Louis Malle ve Daniel Boulanger. Görüntü Yönetmeni / Tonino Delli Colli. Oynayanlar / Alain Delon, Brigitte Bardot, Katia Cristina, Umberto d'Orsi, Danèle Vargas Renzo Palmer. Yapım / Les Films Marceau (Paris), P.E.A. (Roma), Yapım yeri ve yılı / Fransa 1968. II. / **METZINGERSTEIN.** Yönetmen / Roger Vadim. Senaryo / Edgar Allan Poe'nun bir öyküsünden uyarlayanlar / Roger Vadim ve Pascal Cousin. Konuşmalar / Daniel Boulanger. Görüntü yönetmeni / Claude Renoir. Oynayanlar / Jane Fonda, Robert Hoffmann, Serge Marquand, Philippe Lemaire, Carla Marlier. Yapım / Les Films Marceau (Paris), P.E.A. (Roma). Yapım yönetmenleri / André Culltet, Ludmilla Goullan. Yapım yeri ve yılı / Fransa 1968. Türkçe altyazılı.

19. yüzyılın öncü hikâyeçi ve şairi **Edgar Allan Poe**'nun üç hikâyesinden uyarlanan film genellikle fantezi ve merak öğeleriyle örülüdür.

1 — **Roger Vadim**'in yönettiği bölümde Kontes Frederica ile genç Baron Wilhelm serüveni anlatılır. Kontes ve Baron düşman ailedendirler. Wilhelm'in tek tutkusu atlarıdır. Kontes, onun akını çelemeyince ahırını ateşe verir. Wilhelm ölür. Öcünü yangından kurtulup Kontes'in yanına gelen esrarengiz at alacaktır (**Metzengersten** bölümü).

2 — **Louis Malle**'in yönettiği **William Wilson** bölümünde ise iki kişilik bir adamın öyküsü anlatılır. İngiliz asıllı Avusturyalı subay Wilson, kişiliğinin «iyi» yönünü öldürmüştür. Olayı bir papaza anlatır. Çocukluğundan beri çevresine zalimce davranmış ve kötülük saçmış olan kişiliğini açar. Onun önüne geçen hep «iyi» Wilson olmuştur. Onu da öldürdüğüne göre çare «kötü»yü de yok etmektir. **Vadim**'in skecinde olduğu gibi burada da kötü cezasını görür.

3 — En başarılı bulunan **Federico Fellini**'nin bölümü Türkiye'de gösterilen kopyada çıkarılmıştır. Bu bölümü Toby adlı bir İngiliz aktörünün İtalya'daki serüvenini anlatır. Bir western filminde oynar; karşılığında bir Maserati otomobil alır. Ama hızlı sürer ve kafası koparak ölür. Onun kafası küçük bir kıza top olur.

VURGUN

MELODIE EN SOUS-SOL. Yönetmen / Henri Verneuil. Konu / John Trinian'ın romanı. Senaryo / Albert Simonin, Michel Audlard, Henri Verneuil. Görüntü Yönetmeni / Louis Page. Müzik / Michel Mange. Oynayanlar / Jean Gabin, Alain Delon, Viviane Romance, Maurice Biraud, Dora Doll, Rita Cadillac. Yapım yeri ve yılı / Fransa 1962. Türkçe altyazılı. Alışılmış biçimde gelişen, yer yer merak dozunu arttırmayı başarmış sıradan bir soygun filmi. John Trinian'ın «The Big Grab» adlı romanından uyarlanmış... Beş yıl hapisle yaptırılan yaşlı kasa hırsızı Charles, namuslu bir yaşama geçebilmek için önce bir sermaye elde etmek, bu amaçla da Cannes'in büyük kumaravlerinden Monte-Carlo'yu soy-mak istiyor. Planını yapıyor, genç ve işsiz hapis arkadaşı Francis'le ve soygun başlıyor.

Filmin gerilimi soygun boyunca artıyor; sonuç sürprizli oluyor. Jean Gabin'den çok Alain Delon göz doldurmakta..

ASH KAFESI

LOVE IN CAGE. (LES FELINS). Yönetmen / René Clément. Senaryo / René Clément ve Pascal Jardin. Konuşmalar / Pascal Jardin ve Charles Williams. Görüntü Yönetmeni / Henri Decae. Dekor / Jean André. Müzik / Lalo Schiffrin. Oynayanlar / Alain Delon, Jane Fonda, Lola Albright, André Oumansky, Annette Poivre. Yapım yeri ve yılı / ABD - Fransa 1964. Türkçe altyazılı.

Filim, bir «kara dizi» romanından alınmıştır. Başlangıçta çok kötü yürekli gangsterleri görüyoruz. Sonra kayboluyorlar, filmin sonunda da gene ortaya çıkıyorlar. Bu arada ölümler, güzel kadınlar, yakışıklı genç adam vs. Kısaca bir gangster filminin bütün kişileri ve atmosferi var filmde. Clément'in bu filmi bu türün sıradan özelliklerine yönetmenin barok sinema dilini, ritm gücünü, çarpıcı görüntülerini eklemiştir. Bu yönüyle ilgi çekicidir.

DOĞRU YOLDAN AYRILANLAR

ONCE A THIEF. Yönetmen / Ralph Nelson. Senaryo / Kendi romanından Zekal Marko. Görüntü Yönetmeni / Robert Burks. Müzik Yönetmeni / Lalo Schiffrin. Yönetmen yardımcısı / Erich von Stroheim Jr. Oynayanlar / Alain Delon, Ann-Margret, Jack Palance, Van Heflin, Jeff Corey. Yapım / CIPRA - Ralph Nelson ve Fred Engel. Yapım yeri ve yılı / ABD 1965. Türkçe altyazılı.

SIYAH GELİNLİK

LA MARIEE ETAIT EN NOIR. Yönetmen / François Truffaut. Senaryo / William Irish'in (Cornell Woolrich)in romanından Jean-Louis Richard ve François Truffaut. Görüntü Yönetmeni / Raoul Coutard (De Luxe). Müzik / Bernard Herrmann. Kurgu / Claudine Boche. Oynayanlar / Jeanne Moreau (Julie Kohler), Jean-Claude Brialy (Corey), Michel Bouquet (Coral), Charles Denner (Fergus), Claude Rich (Bliss), Daniel Bolanger (Holmes), Michel Lonsdale (Morane), Serge Rousseau (David), Alexandra Stewart, Jacques Robirolles (Charlie), Luce Fabiole, Sylvine Delannoy (Bayan Morane), Van Doude (polis müfettişi), Gilles Queant. Yapım / Les Films du

Carrosse, Les Productions Artistes Associes, Dino de Laurentiis (Fransız - İtalyan yapımı). Yapım yeri ve yılı / Fransa 1967. Türkçe altyazılı.

Evlendiği gün kocası kilisenin basamaklarında vurulan bir kadının (Jeanne Moreau) katilleri arayışının öyküsü. Olaganüstü hiçbir yanları olmayan ve istenmeden cinayete sebep olan değişik çevrelerden beş kişinin çeşitli özelliklerini ve balkondan atılarak, zehirlenerek, havasız bir yere kapatılarak, okla, bıçaklanarak öldürülüşlerini izler seyirci. Ustası belledığı Hitchcock'un tersine Truffaut durumlardan çok kişiler üstünde dururken alinyazısının yalnız oçalışın, tutkunun, suçun mekanik eli değil kişiliğin kendisi de olabileceğini göstermek ister gibidir.

GAZAP ÜZÜMLERİ

THE GRAPES OF WRATH. Yönetmen / John Ford. Senaryo / John Steinbeck'in aynı adlı romanından Nunnally Johnson. Görüntü Yönetmeni / Gregg Toland. Dekor / Thomas Little. Müzik / Alfred Newman. Oynayanlar / Henry Fonda (Tom Joad), Jane Darwell (Ma Joad), Charles Grapewin (Grandpa), John Carradine (Casey), Doris Bowdon (Rosacarn), Russell Simpson (Pa Joad), O. - Z. Whitehead (Al), John Qualen (Muley), Eddie Quillan (Connie), Zeffie Tilbury (Grandma), Frank Sully (Noah), Frank Darien (Uncle John), Darryl Hickman (Winfield), Shirley Mills (Ruth Joad), Grant Mitchell (bekçi), Ward Bond (Polis memuru), Frank Faylen (Tim), Joseph Sawyer (Muhasebeci), Charles Middleton (Kervancıbaşı), John Arledge (Daris), Charles B. Brown (E. Wilkie), Roger Imhof. Yapım / Nunnally Johnson - John Ford - 20th Century Fox. Yapım yeri ve yılı / ABD 1940. Süresi / 130 dakika. İngilizce.

Bir adam geçilip vergilerini de ödeyebilirse toprağını tutabilir. Günün birinde ürün elde edemeyip borç alıncaya kadar. Ve traktörler geçer toprağın üstünden, insanlar evlerinden atılır. Kaliforniya'ya göçeden binlerce topraksız alleden biri daha koyulur yola. Oysa Kaliforniya o denli büyük değildir. Bir tek ülkede hem aç, hem toka, hem namuslu, hem hırsız yetecek yer yoktur. Yol uzun, taşıt eski, insanlar yorgundur; insanlar yerlerinden yurtlarından edilmeye dayanamazlar: büyük-

JUNKER+RUH

Bütün
dünyada
kullanılan
fırın

TÜRK DEMİR DÖKÜM
FABRİKALARI A.Ş.

Silâhtar - İstanbul

baba ölü. «Burada W. James Joad yatmaktadır. Onu allesi gömdü, çünkü cenazeye verecek paraları yoktu.»

Şose yolcunun evi, hareket, anlatım aracı olmaktadır. İnsanlar binlerce göçmenin konakladığı kamplara alışırlar. Çöl, Kaliforniya'yı göremeden ölen büyükannenin cesedi ile geçer. Şehirler bir istilacıyı kovmak ister gibi bir araya gelmiş ve silahlanmışlardır. Yollarda açlar dolaşır ama tarlalar verimlidir, yoksul çocukların hepsinden kemik hastalığı vardır ama ambarlar doludur. Ürünler yakılır üstlerine gaz fışkırtılır, fiyatlar düşmez ve açların ruhunda gazap üzümüleri olgunlaşır. Göçmenin başının derde girmesi için bir hiç yeterlidir. Tom da bu kuruldan kurtulamaz kendini ve aile yerleştiği kampı terkeder. Yüzlerden korku silinmekte yerini öfke almaktadır. Korkunun yerini öfke aldığı sürece hiç bir zaman her şey bitmeyecektir.

YILMAZ ALI

YILMAZ ALI. Yönetmen / Faruk Keleş. Eser / Vâlâ Nurettin. Senaryo / Faruk Keleş. Görüntü Yönetmeni / Necall Tözüm. Oynayanlar / Nevzat Okçugül, Suavi Tedü, Celal Atık, Refik Kemal Arduman, Mümtaz Ener, Feride Canan, Beat is Kalfayan, Cahit İrgat. Yapım / Ha-Ka Film. Türkiye 1940.

«Yılmaz Ali», 1951 den sonra birdenbire yayınlaşan polis filimlerinin çoğu gibi, hatta onlardan daha büyük ölçüde, konusu bakımından bize yabancı bir eserdir. Vâlâ Nurettin (Vâ-Nû) nun yazdığı senaryo, iki ayrı hayat süren esrarengiz kişiler, Mike Hammer tipi bir hafiye, Amerikan filimlerinden iğreti alınmış bir gazeteci kız gibi öğelerle doluydu. Fakat filmin önemli yönü konusu değildi. Önemli yönü, kameranın oldukça hareketli kullanılışı (bir otomobil takip sahnesi, eski İstanbul'un eğri bûğrü sokaklarından görünüşler, bir tepenin yamacına sinerek yürüyen adamla onun izlediği ve aşağıdaki yoldan giden adamı aynı görüntüye alan sürekli plân), montajın oldukça canlı düzenlenmesi, bazı tipler, oyunun biraz daha tabilliği idi.

Nijat Özön
Türk Sinema Tarihi

APTALLAR ŞEHİRİ

A FUNNY THING HAPPENED ON THE WAY

TO THE FORUM. Yönetmen / Richard Lester. İkinci ekip yönetmeni / Bob Simmons. Yönetmen yardımcısı / Jos Lopez Rodero. Senaryo / Burt Shevelove ve Larry Gelbart'ın müzikli güldürüsünden Melvin Frank ve Michael Pertwee. Müzik ve sözler / Stephen Sondheim. Görüntü Yönetmeni / Nicolas Roeg (Deluxe). İkinci ekip görüntü yönetmeni / Paul Wilson. Kurgu / John Victor Smith. Glysiler / Tony Walton. Sanat yönetmeni / Syd Caln. Müzik yönetmeni / Irwin Kostal. Danslar / Ethel ve George Martin. Başlık yazıları / Richard Williams. Ses / Gerry Humphries, Les Martin. Oynayanlar / Zero Mostel (Pseudolus), Phil Silvers (Iycus), Jack Gilford (Hysterium), Buster Keaton (Errorius), Michael Hordern (Senex), Leon Greene (Miles), Inga Nielsen (Gymnasia), Myrna White (Vibrata), Lucienne Briday (Panacea), Helen Funai (Tintinabula), Jennifer ve Susan Baker (Geminae), Janet Webb (Fertilla), Pamela Brown (Rahibe) Beatrix Lehmann (Domina'nın annesi), Alfie Bass (Kapıcı), Roy Kinnear. Yapımcı / Melvin Frank. Yapım yönetmeni / Clifford Parkes. Yapım / Quadrangle. Yapım yeri ve yılı / ABD 1966. Süresi / 98 dakika.

SERSERİ AŞIKLAR

A BOUT DE SOUFFLE. Yönetmen / Jean - Luc Godard. Senaryo / François Truffaut. Uyarılma ve konuşmalar / Jean - Luc Godard. Yönetmen yardımcısı / Pierre Rissient. Sanat Danışmanı / Claude Chabrol. Görüntü Yönetmeni / Raoul Coutard. Kurgu / Cécile Ducugls. Müzik / Martial Solal. Ses / Jacques Maumont. Oynayanlar / Jean - Paul Belmondo, Jean Seberg, Van Doude, Daniel Boulanger, Henri-Jacques Huet, Michel Fabre, Richard Balducci, Roger Hanin, Claude Mansard, Jean-Pierre Melville, Jean Domarchi, André Labarthe, Jacques Siclier, Michel Mourlet, Jean Douchet, Philippe de Broca, Guido Orland, Jacques Serguine, Louiguy. Yapım / Georges Beaugregard. Yapım yeri ve yılı / Fransa 1959. Türkçe altyazılı.

ÇILGIN RUHLAR.

UN TRANQUILLO POSTO DI CAMPAGNA. Yönetmen / Elio Petri. Konu / Tonino Guerra, Elio Petri. Senaryo / Luciano Vincenzoni. GÖ-

rüntü Yönetmeni / Luigj Kuveiller (Technicolor). Müzik / Ennio Morricone. Dekor / Sergio Canevari. Kurgu / Ruggero Mastroianni. Oynayanlar / Franco Nero (Pop ressam), Vanessa Redgrave (Flavia), Georges Geret, Gabriella Grimaldi, Madeleine Damien, Valerio Ruggeri, Rita Calderoni, Renato Menegatto, Arnaldo Momo, Otello Cazzola, Costantino De Luca. Yapım / Alberto Grimaldi - PEA / Les productions Artistes Associés. Yapım yeri ve yılı / İtalya - Fransa 1968.

Elio Petri'nin filmi, Milâno'da evli bir kadınla yaşayan bir ressamın, Leonardo'nun çevresini ve bu çevreyle çatışan bilinçaltını karşımıza çıkarıyor. Çatışma daha ilk görüntülerle (Leonardo'nun rüyası) verilmiş: Leonardo yarı-çıplak iskemleye bağlı. Son derece modern bir dekor, otomatik araçlar var çevresinde. Mekanik bir düzen. Leonardo birden bu düzene isyan ediyor; koparıyor iplerini; koşup banyoda kadını öldürmek istiyor, ama sonuç, kadın onu öldürüyor... Film boyunca işlenen tema bu. Leonardo'nun yaşamında ve san'atında yönetilmeye, kullanılmaya, sömürülmeye karşı çıkması, özgürlüğünü araması (filmın asıl adı Kırdaki Sakın Bir Yer'dir), bu amaçla ölmüş kontes Vanda'yı düşünsel plânda metresi Flavia'ya karşı kullanması, onu kendine simgesel bir güç edinmesi, sonuçta yine de yenilgiyi kabulleniş, bir uzlaşmaya oturuşu.. Rahatsız edilmemeye karşılık piyasanın istediği resimleri tezgâhlamak... Petri'nin sinema çalışması son derece modern ve sağlam. Simgelerin rolü anlatım yönünden özellikle ağır basıyor.

N. C.

HAYAT BAĞLARI

LES CHOSES DE LA VIE. Yönetmen / Claude Sautet. Senaryo / Paul Guilmard, Jean-Loup Dabadie, Claude Sautet (Paul Guilmard'ın romanından). Konuşmalar / Jean-Loup Dabadie. Görüntü Yönetmeni / Jean Boffety (Eastmancolor). Kurgu / Jacqueline Thiedot. Sanat Yönetmeni / André Piltant. Müzik / Philippe Sarde. Orkestrasyon / Jean Michel Defaye. Ses / René Longuet, Pierre Davoust. Ek bölümler danışmanı / Gérard Streiff. Oynayanlar / Michel Piccoli (Pierre), Romy Schneider (Hélène), Lea Massari (Catherine), Girard Larfigan (Bertrand), Jean Bonise (Fran-

çois), Boby Lapointe (Hayvan furgonu şoförü), Hervé Sand (Kamyon şoförü). Yapımcı / Raymond Danon. Yapım yönetmeni / Ralph Baum. Yönetmen yardımcıları / Claude Vital, Jean-Claude Susfeld. Yapım / Lira Films (Paris), Fida Cinematografica (Roma). Yapım yeri ve yılı / Fransa 1969. Süresi / 89 dakika. Türkçe altyazılı.

Pierre orta yaşlı bir mimardır. Karısı Catherine'den ayrılmış ve kendisine delice tutkun genç bir kadın olan Hélène'le bir serüven yaşamaktadır. Pierre'in duyguları oldukça karmaşıktır. Hélène'i sevmektedir. Öte yandan eski yıllarını geçirdiği yerlere ve birlikte yaşamış olduğu insanlara da sıkıca bağlıdır. Karısı Catherine'e, oğulları François'ya, yaşlı babasına ve eski arkadaşlarına..

Hélène Tunus'a bir yolculuk yapmaları için onu kandırmaya çalışmaktadır. Bu yolculuk boyunca başbaşa ve yalnız olacaklardır. Fakat Pierre her defasında bu yolculuktan kaçınmanın bir yolunu bulur.

Pierre eski evini ziyaret eder ve oğlu ile Ré adasında birlikte iki hafta geçirmeye karar verirler. Burası ailenin eski günlerde mutlu yaz tatillerini geçirdikleri bir deniz kıyısıdır.

Hélène evindeki bir partiden sonra Pierre'e gelecekle ilgili konusunda kesin bir karara varmasını söyler. O gece Pierre bir iş için arabasıyla Rennes'e giderken yolda bu ilgili sona erdirmeye karar verir. Hélène'e bir mektup yazar. Mektubu postaya verirken düşüncesini değiştirir. Hélène'e telefon ederek Rennes'de kendisiyle buluşması için haber bırakır. Yolda bir trafik kazası geçirecek bir süre yol kenarında baygın yatar. Kendine geldiğinde hastaneye kaldırılır ve ameliyat masasında ölür.

Hélène yol üzerinde Pierre'in kazaya uğrayan arabasını görmüştür. Hastaneye geldiğinde Catherine Pierre'in Hélène'e yazdığı mektubu üzüncüyle daha yeni yoketmiştir.

Sautet'in bu filmi insan ilişkilerinin konuya dayanmaları ile incelemesidir. Seyirciyi karakterlerle ilgilendirmek amacını güder.

Film bir araba kazasıyla başlar ve bir takım gerilim dönüşlerle sürer. Pierre'in kaza anındaki duygularına dikkati çekerek yaratılan gerilim kaza olayının yeniden gösterilmesiyle en üst düzeye ulaşır. Böylece gerçekçi ve

inandırıcı bir tavırla da olsa zaten kısa olan filmin önemli bir bölümü kazanın iç burkan, ayrıntılı bir incelemesine verilmiştir. Öte yandan karakterlerin gelişmesi ve kişiliklerin birbirlerine etkilerinin belirtilmesi üzerinde çok az durulmuştur.

Pierre ve çevresi hoşça gider bir görünüm içinde sunulduğu halde oldukça belirsizdir. Eğer daha kesin bir şekilde toplumsal yaşamaya ya da iş hayatına yerleştirilmiş olsalardı daha belirgin olurlar ve ana tema olan «Hayattaki küçük şeyler» —paylaşılan anılar ve alle bağlı—nın gücü etkisini artırırdı.

VAHŞİ BELDE

THE WILD BUNCH Yönetmen / Sam Peckinpah. Senaryo / Walon Green, Sam Peckinpah, Louis Lombardo. Sanat yönetmeni / Edward (Panavision) 70 mm.). Technicolor. Kurgu / Carere. Özel etkiler / Bud Hulburd. Müzik Carere. Özel etkiler / Bud Hulburd. Müzik / Jerry Fielding. Müzik denetçisi / Sonny Burke. Ses / Robert J. Miller. Yönetmen yardımcısı / Cliff Coleman, Fred Gamon. İkinci ekip yönetmeni / Buzz Henry. Oyuncular / William Holden (Pike Bishop), Ernest Borgnine (Dutch), Robert Ryan (Deke Thornton), Edmond O'Brien (Sykes), Warren Oates (Lyle Gorch), Jalme Sanchez (Angel), Ben Johnson (Tector Gorch), Emilio Fernandez (Mapache), Strother Martin (Coffer), L.Q. Jones (T.C.), Albert Dekker (Harrigan), Bo Hopkins (Crazy Lee), Bud Taylor (Wainscoat), Jorge Russek (Zamorra), Alfonso Arau (Herrera), Chano Urueta (Don Jose), Sonia Amello (Teresa), Aurora Clavel (Aurora), Elsa Cardenas (Elsa). Yapımcı / Phil Feldman. Yapım yönetmeni / William Faralla. Yapım / Warner Bros. - Seven Arts. Yapım yeri ve yılı / A.B.D. 1969. Süresi / 145 dakika (Türkiyede gösterilen kopya kısaltılmıştır). Türkçe altyazılı.

AŞKI ARAYAN KADIN

BOOM! Yönetmen / Joseph Losey. Senaryo / The Milk Train Doesn't Stop Here Anymore adlı kendi oyunundan Tennessee Williams. Görüntü Yönetmeni / Douglas Slocombe (Panavision/Technicolor). Kurgu / Reginald Beck. Müzik / John Barry. Hint müziği / Nazirali Jairazbnoy, Vıram Jasanı. Şarkı /

«Hideaway» / John Dankworth, Don Black. Söyleyen / Georgie Fame. Gıysiler / Tiziani Ses kaydı / Leslie Hammond, Gerry Humphreys. Yönetmen yardımcısı / Carlo Lastricati. Oyuncular / Elisabeth Taylor (Flora Goforth), Richard Burton (Chris Flanders), Noel Coward (Witch of Capri), Joanne Shimkus (Blackie), Michael Dunn (Rudy), Romolo Valli (Dr. Lullo), Veronica Wells (Simonetta), Fernando Piazza (Giullo), Howard Taylor (Gazeteci), Gens Bloch (Fotoğrafçı), Franco Pesce (Köylü). Yapımcılar / John Heyman, Norman Priggen. Yapım denetçisi / Ottavio Oppo. Yapım yönetmeni / Valerio de Paolis. Yapım / World Film Services / Moon Lake Productions. Yapım yeri ve yılı / İngiltere 1968. Süresi / 113 dakika. Türkçe altyazılı. Beş endüstri kiralından ve bir genç ozan'dan dul kalan Flora Goforth, Akdeniz kıyılarındaki yazlık malikânesinde çekilmiş, yalnız bir hayat sürmektedir. Çevresinde diktatörce hükmettiği uşakları ve doktoru olduğu halde Flora ölmek üzere olduğunu bir türlü kabul etmemektedir. Bir taraftan sekreterine, anılarını yazdırmakla vakit geçirmekte, bir yandan da kimsenin kendisini rahatsız etmemesi için bir fedai ve koca kurt köpekleri kullanmaktadır. Ancak bir gün eski bir ozan ve Jigolo olan Chris Flander, Bn. Goforth'un adasını istila eder. Bir süre sonra Bn. Goforth Chris'in ölüm meleği adıyla tanındığını, çünkü ele geçirdiği her yaşlı zengin kadının bir süre sonra öldüğünü öğrenir. Bu bilgi üzerine dul kadın kendi kendisiyle mücadeleye başlar. Bir yandan Chris'i kendinden uzak tutmak bir yandan da son sevgilisi olarak kabul etmek ister. Sonunda Chris, Flora'nın yatağına davet edilir. Kadın ölmek üzeredir. Son nefesini verir. Chris kadının parmağındaki büyük ve çok değerli elmas'ı alır, bir şarap bardağına koyar ve bardağın içindekinin kalyaları dövmede olan dalgalar arasına atar.

VEFASIZ KADIN

LA FEMME INFIDELE. Yönetmen / Claude Chabrol. Senaryo / Claude Chabrol. Görüntü Yönetmeni / Jean Rabler (Eastmancolor). Kurgu / Jacques Gaillard. Sanat yönetmeni / Guy Liltaye. Müzik / Pierre Jansen. Müzik yönetmeni / André Girard. Şarkıyı söyleyen / Dominique Zardi. Ses / Guy Chichignoud.

Yönetmen yardımcıları / Jacques Fansten, Jean-François Detré, Yapımcı / André Génovès. Yapım yönetmeni / Georges Cesati. Yapım / Les Films La Boétie (Paris) / Cinegai (Roma). Oynayanlar / Stéphane Audran (Hélène Desvallées), Michel Bouquet (Charles Desvallées), Maurice Ronet (Victor Pegala), Serge Bento (Bignon), Michel Duchaussoy (Polis müfettişi Duval), Guy Marly (Gobet), Stéphane di Napoli (Michel), Louise Chevallier (Hizmetçi), Louise Floton (Kayınvalde). Yapım yeri ve yılı / Fransa-İtalya, 1988. Süresi / 98 dakika. Türkçe altyazılı.

Charles Desvallées, kırk yaşlarında bir sigortacıdır. Oldukça iyi şartlar içinde, Versailles yakınında güzel bir villada, karısı Hélène ve oğlu Michel ile sakin bir hayat sürmektedir. Ancak, bir süre sonra karısının sık sık Paris'e gidişinden ve bazı tavırlarından kuşulanır. Karısının bir sevgilisi bulunduğunu sezmektedir. Bir gece kulübünde müşterek dostlarıyla geçirdiği bir gece sonunda kuşkularına cevap olacak bir sonuca varamaz. Bir özel dedektif kiralır. Dedektif bir süre sonra Hélène'in karısından ayrılmış bir yazar'la, Victor Pegala ile ilişki kurduğunu bildirir. Charles Victor'u bulur ve kendisinin karısının aşklarından zevk duyan bir koca olduğunu ve onun son sevgilisini tanımak istediğini söyler. Victor böyle bir teklif karşısında şaşırır ise de Charles ile Hélène konusunda konuşmayı kabul eder. Fakat Victor'un evindeki karşılaşmada Charles, karısına üçüncü evlilik yıldönümünde verdiği hediyeği görünce kontrolünü yitirir. Ve Victor'u öldürür. Cinayetin izlerini saklar ve hiç bir şey olmamış gibi evine döner. Bir süre sonra polisler araştırmak üzere Charles ile karısını bulurlar. Hélène, Victor ile olan ilişkisini gizler. Bir süre sonra da Charles'ın cebinde bulduğu bir fotoğraftan cinayeti anlatan Hélène gene de kocasını ele vermez.

BUHRANLI GÜNLER

THE RAIN PEOPLE. Yönetmen ve senaryo / Francis Ford Coppola, Görüntü yönetmeni / Wilmer Butler. Alıcı yönetmeni / Ralph Gerling (Technicolor). Kurgu / Blackie Malkin. Dekor / Leon Ericksen. Müzik / Ronald Stein. Ses Boxer ve Walter Murch. Yönetmen yardımcıları / Richard Bennett ve Jack

Cunningham. Oynayanlar / Shirley Knight (Natalie), James Caan (Katil), Robert Duvall (Gordan), Marya Zimet (Rosalie), Tom Aldredge (Mr. Alfred), Laurie Crewes (Ellen), Andrew Duncan (Artie), Margaret Fairchild (Marion), Sally Gracie (Beth), Alan Manson (Lou), Robert Modice (Vinny). Yapımcılar / Bart Patton ve Ronald Colby. Yapım / Warner Bros-Seven Arts. Yapım yeri ve yılı / ABD 1989. Süresi 101 dakika. Türkçe altyazılı.

San Sebastian Film Festivali'nde «en iyi film» ve «en iyi yönetmen» ödülleri alan psikolojik bir dram. Yeni Kuşak Amerikan yönetmenlerinden **Francis Ford Coppola**, bu dördüncü uzun filminde, genç kızlık yaşantısı sorumsuzluk içinde geçmiş bir kadının evlilik düzenine yabancılaşmasına ve bir çocuğu olacağını öğrenmesiyle birlikte kocasını terkedip, özgür, başına buyruk, sorumsuz geçmişini yenileme denemesini anlatıyor. Natalie, arbasına aldığı genç rugby oyuncusu Killer'de beklediğini bulamayacak, bir polisin kollarına atılacak, maçta sakatlanarak zekâ yeteneği azalmış olan Killer ise, karısında büyüyen canlı varlıkla özdeşerek ona «sorumluluk» duygusunu getirecektir... **Coppola**, bu simgesel öyküden yola çıkarak günümüz insanının iç sorunlarını değiştirir ve bunu alabildiğine gerçekçi bir gözlemlerle yansıtır.

BALMUMUNDAN İNSANLAR MÜZESİ.

DAS WACHSFIGURENKABINETT. Yönetmen / Paul Leni. Oyuncu yönetimi / Leo Birinski. Senaryo / Henrik Galeen. Görüntü Yönetmeni / Helmar Lerski. Dekor / Paul Leni, Fritz Maurischat, Alfred Junge. Oynayanlar / Emil Jannings (Harun el Reşid) Conrad Veidt (Korunç Ivan), Werner Krauss (Karındaşan Jak), Wilhelm Dieterle (Rinaldo Rinaldini ve genç bir ozan), Olga von Belajeff (dükkân sahibinin kızı), John Gottowt (Dükkân sahibi). Yapım / Neptun-Film AG. Yapım yeri ve yılı / Almanya, 1924.

Film biçim ve öz açısından, arı bir dışavurumculuğun Dr. Calligari'den sonraki en etkisiz, en ilginç örneğidir. Genç bir ozan balmumundan heykellerin sahibi bir gezgincinin kızına tutulur; barakada bulunan heykeller üstüne kısa öyküler yazmayı yüklenen genç adam işe koyulur. Yazarken uykuya dalar, dü-

şünde kahramanlarının canlandığını görür. ve Harun Reşit'in bir aşk serüveninin gülünç biçimde sunuluşunu, Korkunç İvan'ın yaşantısının dramatik bir bölümünü izler seyirci. Üçüncü kişi Karındeşen Jak'ın korku verici görüntüsü ozanı uyandırır. Gerçeklerden düşse, düştün gerçeklere geçişler, birinci ve ikinci bölümlerdeki mizah ve korku karışımı ilginç bir tad kazandırır filmde.

GÖLGELER

SCHATTEN. Yönetmen / Arthur Robison. Senaryo / Rudolf Schneider, Arthur Robison (Albin Grau'nun konusu üzerine). Görüntü Yönetmeni / Fritz Arno Wagner. Dekor / Albin Grau. Oynayanlar / Fritz Kortner, Ruth Weyher, Gustav von Wangenheim, Alexander Granach, Fritz Rasp, Bruno Kastner, Georg Alexander, Eugen Rex, Ferdinand von Alten, Karl Platen, Lilli Herder. Yapım / Pan Film. Yapım yeri ve yılı / Almanya 1922.

Robison Gölgeler'le ilginç bir film ve özgün bir teknik koyar ortaya: kişiler olayın yalnız bir bölümüne katılırlar, diğer bölümlerde çoğunluk çıplak bir duvara vuran gölgeleri görünür. Başlangıçta kişiler pek de karmaşık olmayan karakterleri açıklar: hepsi en geleneksel kalıplar içinde kiskanç koca (Fritz Kortner), süse düşkün karısı (Ruth Weyher), çapkın, asalak insanlar. Sonra gölge oyuncusu herkesi uyutur ve kişiler, onun elinde en aşırı duyguların tutsağı basit kuklalara dönüşürler.

Olay aşağı yukarı tek bir dekor içinde geçer. Filmin süresi olayın geçiş süresi kadarır. Film bir ziyafete davetlilerin gelişyle başlar, ayrılmalarıyla son bulur. Dört kişi vardır filmde: Kiskanç koca, çapkın karısı, genç âşık ve gölge oyuncusu. Gölge oyuncusu gölge oyunundaki ustalığı kadar çevresindeki insanların kişiliklerini de perdeye yansıtmakta uzmandır.

Perdesine eğer çapkın, hoppa kadın ciltlelerini, genç âşık da ısrarlarını sürdürürse evde geçebilecek dramı yansıtır. Bu, evdeki kişilerin herbirinin bir gölgede canlandırıldığı yoğun, heyecan verici bir dramdır. O derece güçlü, korkutucudur ki gölge oyunu gösterisi sona erdiğinde kadın paniğe kapılmış, hoppalığını üstünden atmış bir durumda kocasının

kollarına sığınır. Genç âşık da evi terkedip gider...

Bu film, bir ressamın, Albin Grau'nun olağanüstü, geniş hayalgücünden doğmuştur. Bu hayalgücünü anlatmayı, yazıya dökmeyi başaramışlardır. Ama gene de gerçek dışı ve olağanüstü içinde yüzer. Ancak bu filmdeki yüksek, usta bir teknik anlatımla bu duygular perdeye aktarılabilirler. R. Schneider ve A. Robison'un uyarlaması çok başarılı. Robison'un yönetimi de öyle. Ama F. A. Wagner'in olağanüstü başarılı fotoğraflarını özellikle belirtmek gerek. Bize bir atmosferi iletmeyi, bizi bu atmosferde yaşatmayı başarıyor. Gerçek, kameranın yarattığı bu atmosferi bulandırmıyor. İpleri kulanmadan bir atmosfer yaratmak: örneğin, hançerlerin pırıldaları biraz sonra olacak cinayeti anlatmak için bir kez görülüyor. O da doğrudan doğruya değil. Gölgelerini görüyoruz.. filmin ana motif olan gölgeyi. Filmin başarısı sadece gölge oyunundan gelmiyor. Gerçek dışı, fantastik ve sıcak bir bütünü vermeye çok uygun olağanüstü ışık düzeninden de geliyor. Işık, seyircinin bir düş yoksuz gerçek içinde mi olduğunu tam olarak bilmediği bir noktada nesnelere ve kişilere bir büyüün içine sokuyor.

Licht Bild-Bühne No. 30/1923

MAZURKA

MAZURKA. Yönetmen / Willi Forst. Senaryo / Hans Rameau. Görüntü yönetmeni / Constantin Irmén-Tscheé. Dekor / Herrmann Warm. Müzik / Peter Kreuder. Oynayanlar / Pola Negri (Vera), Ingeborg Theek (Lisa), Albert Schoenhals (Michallow), Paul Harimann (Boris). Yapım / Ciné Allianz. Yapım yeri ve yılı / Almanya 1935.

Orta yaşlı kibar bir adam, genç ve güzel Lisa'yı bir piyano konserine davet eder. Lisa kendisine davetiyeyle veren adamın, konseri veren ünlü piyanist Grigori Michallow olduğunu görür. Michallow'la Lisa arasında kısa zamanda bir ilişki kurulmuştur. Fakat bu ilişki hiç beklenmeyen bir şekilde son bulur. Bir gün birlikte gittikleri bir kabarede şarkı söyleyen ünlü şarkıcı Vera Petrovna, locada oturan Michallow ve Lisa'yı görünce heyecandan baygınlık geçirir ve elle geçirdiği tabancayla Michallow'u öldürür. Bu esrarengiz

cinayet bütün kentte merak uyandırmıştır. Açılan mahkemede yapılan gizli oturumda Vera, Birinci Dünya Savaşı'ndan önce Varşova'da başlayan hikâyesini anlatır. Zamanın ünlü operet artisti, Leh ordusunda subay olan Boris Klerow'la evlidir ve bir de kızı vardır. Savaş kopunca Boris cepheye gider. Vera katıldığı bir eğlencede içkiyi fazla kaçırınca, eskiden beri kendisine kur yapan Michailow bundan yararlanır. Cepheden sakat olarak dönen Boris karısının Michailow'la olan ilişkisini öğrenir ve Vera'yı boğar. Kızını da başka bir ailenin vesayetine verir. Vera yıllar sonra kızı Lisa'yı Michailow'la birlikte kabarede görünce Varşova'daki olayın öcünü almıştır.

Film No. 5 / Nisan 1971

KONGRE EĞLENİYOR

DER KONGRESS TANZT. Yönetmen / Erick Charell. Senaryo / Norbert Falk, Robert Liebmann. Görüntü Yönetmeni / Carl Hoffmann. Müzik / Werner Heymann. Oynayanlar / Lilian Harvey, Lily Fritsch, Otto Wallburg, Conrad Veidt, Lil Dagover, Alfred Abel, Paul Hörbiger. Yapım / UFA adına E. Ich. Pommer. Yapım yeri ve yılı / Almanya 1931. Süresi 100 dakika.

1814-1815 yıllarında yapılan Viyana kongre-

sini konu edinen film, Rus Prensi Aleksandr ile bir tezgâhtar kızın aşkını anlatmaktadır. O yıllarda Avrupa'nın en güçlü stüdyosu olan UFA'nın bütün imkânlarını kullanarak çektiği film sesli sinemanın da olanaklarıyla çok büyük iş yapmıştır. Hitler sansürü ise 1937 yılında filmi yasaklamıştı. Sinema tarihinin ilk önemli müzikallerinden olan film, ülkemizde özellikle yaşı ellinin üstünde olanların hâlâ hatırladığı **Willy Fritsch**'in yaygın ününü sağladığı filmidir.

Kongre Eğleniyor, kameranın Viyana valsleri-ne uyan hareketleri, oyuncuların diyaloglardan çok sessiz sinema döneminden gelme mimik güçleri ile yumuşak bir tempoya sahiptir. Satıcı kızın karakolda Prens'le karşılaşması, sahte Prens ve asıl Prens'in komik, opera ve sokak kahvesinin anlamlı karşılaştırılması. Prens'in evindeki lüks yaşantı. Kongre sonunda gelen savaş haberi ile kaçışan kaymak tabaka filmin önemli bölümlerini oluşturur. **Kongre Eğleniyor**, müzikal filmin daha konulu filmin anlatım biçiminden sıyrılıp kendi anlatımını kuramadığı bir dönemde yapılmasına rağmen dramatik gelişimi kendisinden sonra gelen pek çok müzikale örnek olmuştur.

EA

Film No. 5 / Nisan 1971

FAZLA
GÜNEŞTE
DURMAKTAN
İLERİ GELEN
BAŞ VE VÜCUT
AĞRILARINA
KARŞI

OPON

faydalıdır.

OPON, baş, diş, adale, sinir ağrılarını teskin eder.

OPON, grip ve nezle başlangıcında birçok fenalıkları önler. OPON, fazla yorgunluktan ileri gelen vücut ağrılarında ve bayanların muayyen zamanlardaki sancılarında faydalıdır. OPON, günde 6 tablet alınabilir.

Yurdumuzun güçlü filmcilik kuruluşu

sinevizyon

20
YIL
FOX

ve abc

filmlerini sunar.

En büyük film ve artist isimlerini bir araya
getiren liste.

FOX FILMLERİ

GENERAL PATTON

PATTON
George C. Scott Karl Malden
R C s

SICILYALILAR ÇETESİ LE CLAN DES SICILIENS

Mass. Deane Jean Gabin Lino Ventura
R C s

SONSUZ OLUM

BUTCH CASSIDY
Paul Newman Robert Redford Katharine Ross
R C s

KORKUNC HAKİKAT

THE DETECTIVE
Frank Sinatra Lee Remick
R C s

HELLO DOLLY

HELLO DOLLY
J. Stravand W. Matthau L. Armstrong
R C s

TORA TORA TORA (Hucum Hucum Hucum)

TORA TORA TORA
Cotten J. Roberts M. Balsam J. Whitmore
R C s

ESRAR BİTTİ

PANIC IN NEEDLE PARK
Hitty Wynn Al Pacino
R C s

KORKUNC OLAY

THE INCIDENT
Jack Gifford Tony Musante

ABC FILMLERİ

SON GERÇEK

THEY SHOOT HORSES DON'T THEY
Jane Fonda Michael Serrasin Susannah York
R C s

KUPEKLER

STRAW DOGS
Dustin Hoffman Susan George

MAYMUNLAR CEHENNEMİNİ DONUS

BENEATH THE PLANES OF THE APES
C. Maston J. Francisus K. Munter
R C s

KREMLİN MEKTUBU

THE KREMLIN LETTER
Richard Boone Bibi Andersson
R C s

BUYUCU

THE MAGUS
Anthony Quinn Cedric Belfrage
Michael Caine Anna Karina
R C s

PARİSTE AŞK

A FLEA IN HER EAR
Baz Hurrison Beate Roberts
Leslie Jordan
R C s

OLUMLU DOĞRU

DEADFALL
Michael Caine Giovanna Ralli
R

SERSEM SENİ SEVİYORUM

B S I LOVE YOU
Peter Kastner Joanna Barnes
R

BENİMLE SEVİSİR MİSİN?

MAKING IT
Cristoffer Tabori Marilyn Mason
R C s

OLUMLU NOKTASI

VANISHING POINT
Barry Newman Cleaven Little
R C s

LAUREL HARDY ARAMIZDA

THE FURTHER PERILS
OF LAUREL AND HARDY
Stan Laurel Oliver Hardy

TEMAS

THE TOUCH
Ingemar Bergman Max Von Sydow
R

SEYTANIN İZİNDE

MERPHO WALTZ
Curd Jürgens Barbara Parkins Jacqueline Bisset
R

ZAFER BENİMOİR

THE GREAT WHITE HOPE
James Earl Jones Jane Alexander
R C s

SONSUZ ÇOL

WALKABOUT
Jenny Agutter Lucien John
R

AŞK YOLU

TWO FOR THE ROAD
Audrey Hepburn Albert Finney
Jacqueline Bisset
R C s

TATLI ZEHİR

PRETTY POISON
Anthony Perkins Tuesday Weld
R

ÜÇ KAGITÇI

THE FLIM FLAM MAN
George C. Scott Sue Lyon
Michael Serrasin
R C s

ZÜLGÜRT AVUKAT

THE ARCHANGE
Denholm Dyke Barbara Bouchard
R

BİTMEYEN YARIS

THE GAMES
Murray Close Charles Ashborn
Stanley Baker
R C s

sinevizyon

Filim 71

